

Bienni 1993-1994

La publicació d'un Butlletí de la nostra Corporació l'iniciàrem, el 1986, amb el núm. I però no recollírem en aquell moment la vida de la nostra Acadèmia durant els anys immediats. En publicar el II ens semblà que podríem atendre aquesta tasca i des de 1988 ha aparegut aquest extrem que dóna una idea de l'activitat de la nostra Corporació.

A les acaballes del 1994, havent deixat la direcció del *Butlletí*, així com la Secretaria General, el meu successor, Dr. Eduard Ripoll, em demana que atengui a aquesta VIDA i amb molt de gust ho faig, després d'haver publicat sis números de l'esmentat *Butlletí*.

Seguint el que començarem a fer amb els *Anuaris*, que també s'iniciaren un any abans que el *Butlletí*, el 1985, sempre hem reservat per l'*Anuari* les activitats de la Reial Acadèmia segons l'ordre cronològic de les sessions de cada dimecres de mes, mentre que per al *Butlletí* expliquem dites activitats segons un ordre temàtic. I així ho farem en aquesta ocasió.

Hem tingut el goig de comptar en aquest dos anys amb nous acadèmics; així de manera especial s'ha atès a reconèixer els mèrits de distintes personalitats que han merescut el nivell d'acadèmics honorífics: han estat admesis amb aquesta categoria els senyors Jaume Pla i Pallejà, que ingressà el 26 de juny de 1993; Joaquim Pradell i Ventura (15 de desembre de 1993), Manuel Capdevila i Massana (16 de febrer de 1994) i la Sra. Mercè Llimona i Raymat (15 de juny de 1994).

Han estat admesos com a numeraris, després de seguir el llarg tràmit de la presentació, la lectura continuada en tres sessions i les votacions consegüents, els senyors Marcel Martí i Badenes, en la sessió de 20 de gener de 1993, el qual llegí el discurs sobre "L'escultura com a camí"; Joan Uriach i Marsal el 17 de març de 1993, amb la lectura del discurs sobre "Art i ciències de la salut"; Joan-Josep Tharrats i Vidal, que ingresà el dia 16 de febrer de 1994, oferint el discurs sobre el tema "Art de la il·lustració a la Catalunya del segle XX"; Enric Llimona y Raymat, ingressat el dia 18 de maig de 1994, el qual llegí el seu discurs d'ingrés "Art i silenci"; i Ferran Boneu i Companys, que fou admès públicament a l'Acadèmia el dia 15 de juny i llegí el discurs "El Governador Blondel, la Plaça de Sant Joan i la Font de les Sirenes".

El 15 de desembre de 1993 fou elegida acadèmica de número la senyora Elena Cambó de Guardans.

Durant el bienni, han estat admesis com a acadèmics corresponents bon nombre de persones: el Sr. José M. Arnáiz per Madrid, el 17 de febrer de 1993; el Sr. Rafael Garcia i Esmatges per Alella, el 16 de novembre del mateix any. A l'anys següent els senyors Roberto Pérez Guerras per Alacant, el dia 19 de gener; Enric Mirambell i Belloch per Girona, així com Josep Laplana per Montserrat i Albert López i Mullor per Felanitx, el dia 15 de juny; Francesc d'A. Casademont i Pou per La Pera (Girona) i Jesús Urrea Fernández per Madrid, el dia 21 de setembre; Vicente Baldellou Martínez per Osca, Antonio de la Peña Santos per Pontevedra, Carlos de la Casa Martínez per Sòria i José Laborda Ineva per Saragossa, el dia 19 d'octubre de 1994.

Els acadèmics anteriors són corresponents a distints punts de Catalunya i de la resta d'Espanya, mentre que foren admesos així mateix altres senyors com a Corresponents a l'estranger: Eliseu Trenc per París, el 19 de febrer de 1993 i Kenneth Treister per Coconut Grove, el 19 de gener de 1994.

La nostra Corporació, però, ha tingut també la tristesa de la mort de benvolguts companys que han anat a la Casa del Pare: Acadèmics honorífics, Marçal Olivar i Daydí, que morí el dia 5 de febrer de 1993. D'entre els acadèmics numeraris sentírem la llur absència des del 22 d'agost de 1993 del Sr. Josep M. Ros i Vila; del Sr. Josep M. de Porcioles i Colomer, que traspasà d'aquest món a 3 de setembre del mateix any, així com Joan Antoni Maragall i Noble, que morí el 14 d'octubre. I el 30 de març de 1994 morí el Sr. Josep M. Figueras i Bassols.

D'entre els corresponents espanyols, cal remarcar els senyors Ramon Bosch de Noya (que morí el 13 de desembre de 1993); Manuel Fernández Miranda, el 18 de juliol de 1994; i Lluís Esteve i Cruañas, el 16 de setembre de 1994. I entre els estrangers, George R. Collins traspasà d'aquesta vida el dia 5 de gener de 1993. Reposin en pau els nostre benvolguts companys.

Amb motiu del centenari de la naixença dels rellevants acadèmics Srs. Marès, Mompou i Ricart Matas, que s'escaigué en l'any 1993, així com el traspàs en el mateix any dels Srs. Ros i Vila, de Porcioles i Maragall se celebrà un solemne acte públic al Saló Daurat de Llotja, el dia 16 de novembre; amb sentits records de dits acadèmics parlaren el senyor Subirachs del Sr. Frederic Marès i Deulovol, el Sr. Solé del Sr. Frederich Mompou i Dencausse i el Sr. Bonastre del Sr. Josep Ricart i Matas; així com el senyor Gil es referí al Sr. Josep M. Ros i Vila; el Sr. Ainaud al Sr. Josep M. de Porcioles i Colomer; i el nostre President, Dr. Bassegoda, al Sr. Joan Antoni Maragall i Noble.

En el decurs de les sessions mensuals es feren constar d'entre altres, la felicitació de tots els acadèmics per la concessió o lliurament de Premis als senyors Homs (Premia de la Fundación Guerrero i Medalla d'Or de Belles Arts), Montsalvatge (Premi "Príncipe de Asturias de las Artes" i Premi Reina Sofía i Medalla d'Or de Belles Arts), Querol (investit Doctor Honoris Causa de la UNED), Sra. Victòria dels Angels (Premi d'Interpretació), Ainaud (Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona), Bassegoda (Honorary Fellow de l'American Institut of Archtets de Wasington) i Fontbona (Membre de l'Institut d'Estudis Catalans).

Com en els anys anteriors se celebrà la Festivitat Patronal de Sant Jordi: al migdia, la Santa Missa a la Cripta de la Catedral (en la qual es recordà els acadèmics recentment traspassats), on es pogué oir de nou la sentida i erudita homilia del Dr. Angel Fàbrega, seguida després per la reunió al Cercle del Liceu de la sessió ordinària del mes d'abril. Finalment, els acadèmics es varen reunir en un dinar de germanor (21 d'abril de 1993 i 20 d'abril de 1994).

La Reial Acadèmia té una extensió territorial superior a altres Reials Acadèmies que tenen la seu a Barcelona; aquesta qualitat no solament li dóna l'obligació de vetllar pel Patrimoni artístic de tot Catalunya, sinó que també en alguna ocasió reuneix el Plens ordinaris mensuals a fora la ciutat comtal, com es va donar anys enrera, per exemple, de celebrar sessions d'ingrés d'acadèmics a Girona, Lleida i Tarragona. També la relació amb els acadèmics corresponents s'ha intensificat i com a conseqüència es va acceptar la invitació de l'acadèmic corresponent a Caner de Mar, Sr. Josep Rovira i Fors, alcalde de dita localitat, per tenir una sessió del Ple a l'Ajuntament de Caner; celebrada la sessió es visità la Casa Museu Domènech i Montaner, l'Escola Universitària de Teixits de Punt, el Santuari de la Mare de Déu de la Misericòrdia i el castell de Santa Florentina (21 de setembre de 1994).

També es va celebrar una sessió a l'Institut de Musicologia amb motiu del centenari del naixement del plorat acadèmic Joser Ricat i Matas (16 de març de 1994) i una altra al Monestir de Pedralbes (26 de maig de 1993), com veurem.

La mort de l'enyorat company Joan Antoni Maragall i Noble que durant tants d'anys havia ocupat el càrrec de Tresorer, pprtant els nostres pocs cabdals amb una especial cura, va posar el problema de la seva substitució, que ja es va plantejar en els darrers mesos de la seva vida, degut a la seva malaltia; això feu que el Secretari General, Dr. Udina, hagués d'ocupar tal càrrec en funcions, car a més va coincidir amb la finalització d'operacions financeres. Això va obligar a resoldre el problema i el Dr. Udina acceptà el nomenament de Tresorer, deixant però la Secretaria General. I així fou el gener de 1994, quan la Secretaria fou ocupada pel Dr. Eduard Ripoll i Perelló.

En els plens ordinaris que celebra l'Academia cada tercer dimecres de mes, quan ho permet el gran nombre de consultes i qüestions artístiques o burocràtiques que es presenten, un acadèmic acostuma a fer una dissertació; durant aquests dos anys no s'han pogut fer més que la que desenvolupà el Dr. Bassegoda sobre "Les armes barcelonines de la Catedral de Barcelona"; una altra pel Dr. Fontbona sobre el nostre Museu; una tercera per part del Dr. Bonet Armengol que tractà de la restauració de les pintures de la Capella Sixtina i, finalment, una darrera pel mateix acadèmic sobre "Un viatge a Sant Petesburg i la pintura modernista, amagada durant el comunisme".

Una de les grans preocupacions que ha tingut la nostra Corporació a través de les seves reunions ha estat el vetllar per la conservació del nostre patrimoni artístic, segons l'obligació que estatutàriament té l'Acadèmia. En aquest sentit s'ha ocupat repetidament de la situació del Museu Clarà, que d'acord amb el legat que deixà en morir, es constituiria en un museu dependent de l'Ajuntament, sempre i quan es conservés en el lloc i les peces continuessim també dins de l'antic domicili

de l'escultor. Malgrat això aquests extrems no s'han observat i la nostra Corporació s'ha ocupat d'aquest afer, sense que en finir aquest bienni s'hagi resolt la qüestió. En relació amb els problemes en general dels museus, el Ple de l'Acadèmia del mes de juny de 1993 s'adherí al "Manifest sobre els museus d'art de Barcelona" presentat per l'Associació Catalana de Crítics d'Art.

Un altre afer ha estat la preocupació per la possible destrucció de les esglésies amenaçades en construir-se l'envassament de Rialb; el criteri de la Corporació ha estat sempre de salvar aquestes peces del romànic i es portaren a terme distintes gestions per tal de traslladar-les a altres llocs; sembla que, a la fi, segons la determinació de les autoritats es salvaren únicament les dues més representatives.

Una altra qüestió que ha estat tema de moltes sessions s'ha referit al dret que té la nostra Acadèmia de figurar a la Junta de Museus creada per la recent Llei de Museus; aquesta qüestió ha donat lloc durant aquests dos anys a moltes gestions, car el dret a formar-ne part deriva de la primera Junta de Museus, de 1907, en la qual l'Acadèmia era "vocal nat" i posteriorment en les successives Juntes de Museus sempre n'havia format part. Diverses visites a la Conselleria de Cultura i a la Direcció General del Patrimoni, no han arribat, però, a resultats positius; l'Acadèmia continua considerant-se mal tractada en aquest sentit per la manca de comprensió de les autoritats de dits organismes.

Tampoc la nostra Corporació ha estat designada, entre altres, com a organ consultiu de la nova Llei del Patrimoni Històric Català.

Un afer que va donar lloc també a diverses gestions, fou la construcció d'un edícul a l'Avda. de Francesc Cambó per tal de facilitar l'entrada i sortida de cotxes de l'aparcament. A més de comunicacions a l'Alcaldia de la Ciutat i visites a distintes autoritats, es procurà que la premsa recollís la preocupació de l'Acadèmia per aquest cas, majorment quan, segons les normes municipals no podia ser aixecat dit edícul en mig de la via pública. Aquesta vegada l'Acadèmia aconseguí, a la fi, la seva destrucció.

Respecte al Monestir de Pedralbes, les preocupacions en vàries sessions de la nostra corporació s'han repetit; unes en relació amb les obres per a la col·locació del llegat Thyssen, la qual cosa va motivar la visita al Monestir dels acadèmics que es van reunir en un Ple ordinari el dia 26 de maig de 1993: així es varen fer càrrec de les anomalies de dites obres, així com d'algunes que semblava es projectaven i afectaven a la sala de la Infermeria.

Diverses obres portades a terme recentment a la Ciutat comtal no varen ser ben vistes pels reunits a distintes sessions plenàries: certs aspectes de la rehabilitació de les Muralles de Tarragona, també les obres realitzades al Parc Güell, a l'edifici de les Saleses i a l'exterior del Palau de la Música Catalana, la rehabilitació de la capella del Santíssim de l'església de Sant Just, així com la destrucció de la Casa Sicart per a la construcció de "El Corte Inglés". De la mateixa manera hom es preocupà pel perill que corre d'enderrocament la casa del carrer Jaume Giralt, on nasqué el poeta Joan Maragall.

El Dr. Bonet i Armengol comunicà, amb satisfacció, la declaració de Bens Culturals de les cases Garí i Puig i Cadafalch d'Argentona.

Si bé en anys anteriors l'Acadèmia deliberà més d'una vegada quant als

projectes del Liceu, opinant la necessitat de les obres, però refusant els que semblaven massa agosarats, el febrer de 1994 hagué de sentir el dol per l'incendi del Gran Teatre, tan vinculat a la ciutat. Unànimement es va opinar a favor d'una ràpida reconstrucció, ben fidel, del cremat teatre.

Una atenció especial han merescut, a través de distints estudis, informes i projectes, tant la Biblioteca com l'Arxiu de la Corporació i sobre tot el Museu. L'Arxiu ha pogut comptar amb una persona designada per la Subdirecció d'Arxius de la Generalitat de Catalunya que durant uns mesos ha prosseguit la catalogació de les nostres sèries, especialment de l'antic arxiu de la Comissió Provincial de Monuments.

La Biblioteca ha pogut disposar de les orientacions de la Srta. Montserrat Roca i Junyent que ha destinat no poques hores a aquesta molt fructífera tasca. D'altra banda s'han incrementat els seus fons amb les donacions de llibres per part del Dr. Bassegoda (que ha lliurat part de la biblioteca del seu pare), així com altres donatius, que han fet diversos acadèmics.

Finalment el Museu, sota la cura del Vocal de Museus de la Junta, Sr. Garrut, ha comptat amb una becària, la Sra. Victoria Durá, que sota la direcció de l'acadèmic Dr. Fontbona ha avançat molt en la seva tasca de catalogació durant aquests dos anys.

El mes de desembre de 1993 l'Institut d'Espanya que reuneix totes les Reials Acadèmies de tot el país, va convocar una reunió —la primera que se n'ha fet—; per malaltia del President, Dr. Bassegoda, va assistir-hi el Secretari General, Dr. Udina i Martorell. Segons es va explicar a la sessió del gener següent, hi compareixen una trentena d'entitats i es canviaren impressions sobre el descabdellament de llurs vides acadèmiques.

La nostra Corporació que té la seva seu, des de la seva fundació, a la Casa Llotja, situació que venia a continuar la de l'Escola de Belles Arts, va conèixer amb sorpresa la resolució de la Cambra de Comerç respecte a la propietat de tot l'edifici al seu favor; malgrat això, però, la Cambra ha reconegut els drets de l'Acadèmia i d'altra banda la qüestió està encara pendent d'una solució definitiva.

La Cambra de Comerç, Indústria i Navegació, però, amb el seu President Sr. Antoni Negre, sempre està atent a les necessitats de la nostra Corporació i molt sovint l'obsequia amb aportacions distintes. Tingui's en compte que el seu President per acord del Ple del 22 d'abril de 1992 va ser nomenat Acadèmic Honorífic, mentre ocupi el càrrec; amb generositat ell personalment va posar a la disposició de l'Acadèmia un piano mig forte per als concerts que es pensa organitzar en l'any 1995.

Aquestes ajudes de la Cambra són molt d'agrair, sobretot tenint present que els ingressos de l'Acadèmia són minços; darrerament es plantejà, al Ple del gener de 1994, la necessitat d'arbitrar ingressos i a tal fi els propis acadèmics generosament varen oferir obres de la seva especialitat (com feren la Sra. Gudiol i els Srs. Santos i Roca-Sastre). També cal esmentar l'important donatiu de dos milions i mig de pessetes del corresponent a París, Sr. Pierre Cardin.

Com ja es va explicar al seu dia, la Fundació Ynglada-Guillot està regida pels patrons que la formen i que són els mateixos que integra la Junta de Govern

de l'Acadèmia. Aquesta entitat, com en anys anteriors, ha convocat el concurs de Dibuix que va ser adjudicat l'any 1993 al Sr. Raimon Sunyer i Vives i l'any 1994 al Sr. Francesc Crespo Giménez.

La Reial Acadèmia, malgrat les seves limitacions pressupostàries, no vol negligir una de les seves aspiracions de divulgació del nostre patrimoni artístic a través de publicacions. A aquest fi, com dèiem a la primeria, vàrem començar l'edició del *Butlletí* de la Corporació, de la qual se'n presentà pel seu Director el número VI; per cert que aquest número és molt voluminós per correspondre sols a un any (el de 1992, que aparegué a l'estiu de 1993); la publicació disfruta d'una subvenció de la CIRIT, de la Generalitat de Catalunya. A més en dit any es publicà el manuscrit que posseeix l'Acadèmia de "El Sidur en català dels conversos jueus (s.XV)", que ja s'havia ofert fragmentàriament en diversos números del nostre *Butlletí*. I cal també destacar el catàleg d'un opuscle relatiu a les nostres publicacions.

FREDERIC UDINA I MARTORELL
Secretari General (1984-1993)